

**ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
ПІДПРИЄМСТВ ХІМІЧНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ**

А. М. Ляшук

студентка 3 курсу, група ЕП-31, навчально-наукового інституту економіки та менеджменту
Науковий керівник – к.е.н., ст. викладач Л. Г. Сіпайлло

*Національний університет водного господарства та природокористування,
м. Рівне, Україна*

В статті розглядаються питання інвестиційної привабливості підприємств хімічної промисловості. Висвітлюються важливі напрямки та проблеми інвестування коштів в хімічну галузь України.

Ключові слова: інвестиції, інвестиційна діяльність, інвестиційний проект.

В статье рассматриваются вопросы инвестиционной привлекательности предприятий химической промышленности. Аргументируются важные направления и проблемы инвестирования средств в химическую отрасль Украины.

Ключевые слова: инвестиции, инвестиционная деятельность, инвестиционный проект.

The article deals with the investment attractiveness of the chemical industry. Highlights the important trends and challenges of investing in the chemical industry of Ukraine.

Key words: investment, investing money in place, the investment project.

В умовах кризового стану економіки країни особливої актуальності набувають проблеми активізації інвестиційної діяльності промислових підприємств, зокрема підприємств основної хімії. Аналіз роботи цих підприємств показує, що найбільш розповсюдженим джерелом інвестицій в хімічній галузі є власні кошти. У той же час ці кошти в основному витрачаються на просте відтворення основних засобів, їх обсяги недостатні для впровадження новітніх технологій, машин та обладнання, суттєвого підвищення якості продукції [1].

Інвестиції на сучасному етапі відіграють вирішальну роль у розвитку суб'єктів господарювання, оскільки закладають підґрунтя для довгострокового економічного зростання, сприяють реалізації обраної стратегії. Значення інвестицій для вітчизняних підприємств сьогодні підвищується, окрім того, в результаті високого рівня фізичного і морального зносу основних виробничих фондів, нематеріальних активів в усіх видах економічної діяльності, інтенсифікації науково-технічного обміну у світовому господарстві, підвищення ролі інвестиційної складової у забезпеченні міжнародної конкурентоспроможності на всіх рівнях господарювання, наслідків економічної і політичної нестабільності. Важливу роль відіграють інвестиції й у забезпеченні ефективної інтеграції національних підприємств у європейську економіку.

Значний внесок у дослідження проблем здійснення інвестиційної діяльності підприємств, розробку теоретичних та науково-методичних питань щодо їх економічного обґрунтування внесли такі вітчизняні та зарубіжні вчені як Антонюк Л. Л., Білоусова Л. І., Бланк І. А., Божко Т. В., Будник О. Д., Буряк С. В., Верещак В. С., Волощук Л. О.,

Воробйова Є. І., Гомольська В. В., Гриньова В. М., Ілляшенко С. М., Кирилова Л. І., Коваль Т. А. Лацинников В. А., Макарова І. В., Перзеке Н. Б., Пересада А. А., Пшик Б. І., Савіна Н. Б., Савицька Г. В., Сенів Б. Г., Суходоля О. М., Теліженко О. М. Уніят Л. М., Шевчук О. Б., Шеремет А. Д., Ястремська О. М.

Усе виробництво, яке представлене в Україні можна поділити на промислове і аграрне. Промислові підприємства об'єднані в певні галузі промисловості. До основних галузей промисловості відносяться: добувна, харчова, легка, деревообробна, целюлозно-паперова, коксо-нафтопереробна, нафтохімічна, мінеральна, металургійна, машинобудівна та енергетична.

Перш ніж визначити проблеми та перспективи інвестиційної діяльності хімічної промисловості, слід проаналізувати місце цієї галузі в національній економіці України. Хімічна промисловість займає досить значну частину в структурі народного господарства: 20% - з яких 3% становить целюлозно-паперова, 10% - виробництво коксу та продуктів нафтопереробки, 7% - хімічна та нафтохімічна промисловості.

В Україні розвинута багатогалузева хімія та нафтохімія (рисунок). Найкрупнішими підрозділами названої галузі є виробництво основної хімії (49% всієї товарної продукції галузі), лакофарбова (6%), промисловість пластмасових виробів, скловолокнистого ліття (5%), шинна (10%), гумо-азбестова (7%), нафтохімічна – 20%, інші види хімічного виробництва (3%).

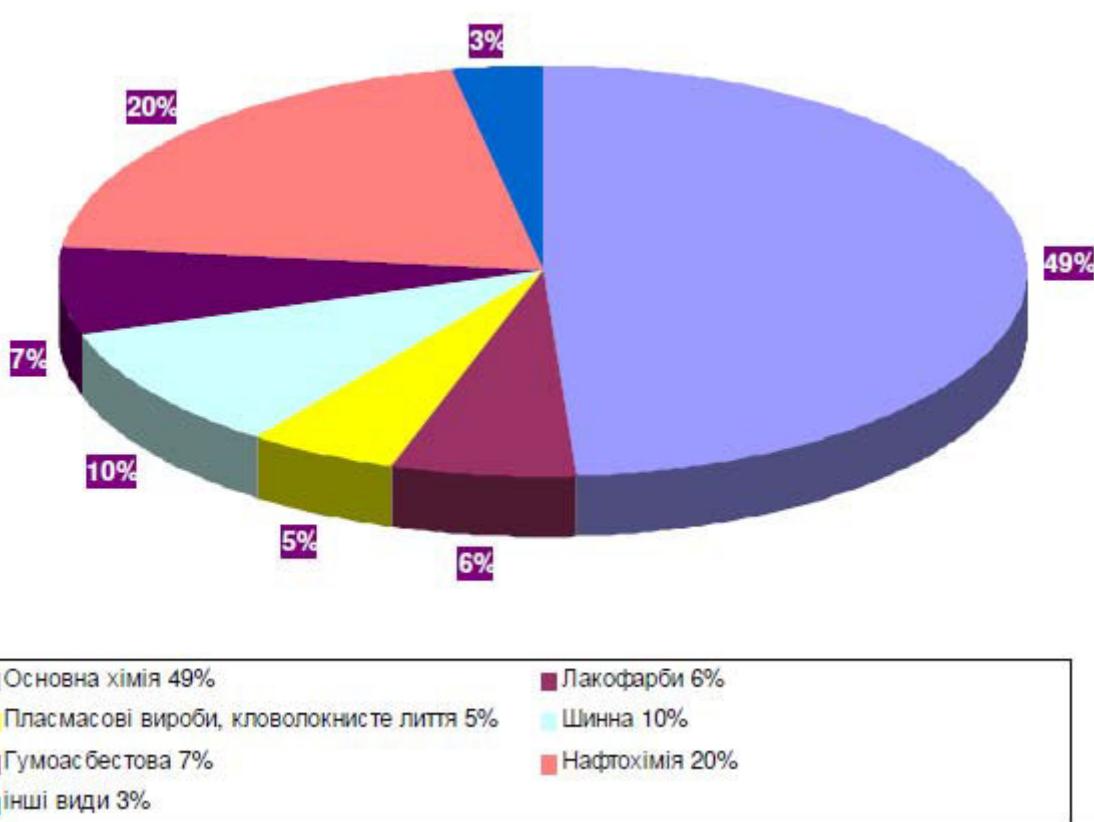

Рисунок. Структура галузей хімічної промисловості України у 2013р. [5]

Хімічна промисловість є досить енергоємною, оскільки витрати на енергоресурси займають майже 70% собівартості. За останні роки відносини Україні зі своїми «паливними партнерами» дещо погіршилися. Це спричинило зростання цін на основне паливо хімічної промисловості – газ, що викликало зростання електроенергії, теплової енергії, гарячої води

та повітря високого та середнього тиску. Збільшення цін на цей вид палива спричинило зростання собівартості готової продукції українських хімічних підприємств, що в свою чергу зменшило попит на даний вид продукції, як в Україні, так і за кордоном.

У хімічному комплексі України виробляється широкий асортимент продукції, орієнтованої як на промислове, так і на кінцеве споживання, він має розвинені міжгалузеві, внутрішньогалузеві та технологічні зв'язки, а також високий експортний потенціал, що робить його одним з локомотивів вітчизняної економіки.

Хімічний комплекс належить до найбільш енерго- та ресурсомістких в українській економіці та має значну залежність від попиту з боку галузей, що споживають його продукцію – будівництва, машинобудування, легкої промисловості та сільського господарства. Крім того, він розвивається в умовах значного зовнішнього конкурентного тиску, зумовленого насамперед нарощуванням обсягів реалізації хімічної продукції азійськими країнами (зебільшого КНР).

Таким чином, досить важливим напрямом розвитку інвестиційної діяльності хімічної промисловості України є розвиток енергозберігаючих технологій, що насамперед пов'язано з технологічною специфікою виробництва. Складність технологічних процесів та особливість обладнання не дозволяють зупинити або відновити виробництво продукції за короткий час: для розігріву реактора, в якому відбувається каталітична реакція для отримання технічного вуглецю, необхідно 72 години, при чому за останні 48 годин, витрати газу становлять стільки, скільки його потрібно при процесі виробництва продукції. Тому підприємству вигідно не зупиняти виробництво, працюючи на склад, що викликає проблему її зберігання. У свою чергу, інвестування коштів в енергозберігаючі технології призведе до появи ще однієї проблеми, що пов'язана з сумісністю таких технологій з використовуваним виробничо-технологічним обладнанням [3].

Майже всі українські підприємства хімічної промисловості будувалися за часів Радянського Союзу або на їх основі після його розпаду, і обов'язково на кожному з останніх будувалися великі складські приміщення. Не зважаючи на це зараз на деяких підприємствах хімічної галузі таких приміщень катастрофічно не вистачає разом з тим, інвестування коштів у цьому напрямі не приведе до збільшення ефективності діяльності підприємства. В останні роки значно активізувалися інвестиційні вкладення у модернізацію і диверсифікацію хімічних виробництв, спрямованих на скорочення залежності підприємств від імпортних поставок природного газу та інших енергоресурсів та зменшення питомої ваги великотоннажних енергоємних технологій. У товарній політиці спостерігається поступовий перехід до випуску більш спеціалізованої та складної продукції.

Слід наголосити на тому, що сучасні підприємства в усьому світі намагаються перейти на «роботу з коліс», тобто уникаючи складування як сировини, так і готової продукції. Це дозволяє зменшити витрати на складські приміщення, що призводить до зменшення собівартості готової продукції і ціни на товар. Таким чином на світовому ринку збуту продукції українським підприємствам хімічної промисловості досить важко конкурувати із зарубіжними [4].

Недостатній рівень інвестування коштів в хімічну промисловість пояснюється такими проблемами:

- низька обґрунтованість інвестиційних проектів.
- недостатній розвиток інвестиційної діяльності галузі.
- недостатнє використання експортних можливостей виробництва калійних добрив.
- за рахунок власного виробництва потреби ринку ліків задовольняються лише на 20%.

-
- загальна криза економіки спричинила падіння виробництва продукції хімічної промисловості.

- значна енергетична залежність підприємств при зростанні цін на енергоносії.
- закордонні держави розглядають Україну як сировинну базу хімічної промисловості. На жаль, рівень якості готової продукції не задовільняє останніх.

Перспективами заличення інвесторів у хімічну галузь України:

- Україна має потужну сировинну базу для розвитку хімічної промисловості.
- хімізація народного господарства України сприяє широкому використанню мінеральних добрив, завдяки чому попит та пропозиція на останні з кожним роком зростає.
- значні зарубіжні капіталовкладення у фармацевтичну промисловість, в основну хімію, пластмасові вироби та скловолокнисте ліття.
- досить велика потужність хімічних підприємств, що приваблює зарубіжних інвесторів.
- при проведенні незначної модернізації виробництва забезпечення виходу на світові ринки збуту по підрозділу основної хімії.
- високий рівень розвитку наукових робіт та досліджень.

Отже, розглянувши перспективні напрямки інвестицій в промислове виробництво хімічної галузі, можна зробити висновок, що найбільш поширеним джерелом інвестування залишається само інвестування але кризовий стан розвитку вітчизняної економіки, не дозволяє використовувати цю можливість. Розвиток інвестиційного потенціалу хімічного підприємства повинен базуватися на сучасних науково-технічних досягненнях, які б впливали на зниження ресурсо- і енергоємності виробництва. Питання залишається тільки в тому, який із напрямів буде ефективнішим і вигіднішим як для підприємства, так і для інвестора.

1. Бала В. В. Економічне обґрунтування прийняття рішень як фактор привабливості для інвесторів та ділових партнерів підприємств / Маслак О. І., Бала В. В., Яворський В. В. // Научно-практический журнал «Экономика Крыма». – 2006. - №17. – С. 40-43.
2. Бала В. В. Удосконалення способів оцінки конкурентоспроможності підприємства : практичний аспект / Бала В. В., Вознюк М. В. // Экономіка : проблеми теорії і практики. – 2009. – №248 – С. 1291-1297.
3. Бланк И. А. Инвестиционный менеджмент : Учебный курс / Бланк И. А. – К. : Эльга – Н, Ника-Центр, 2002. – 448 с.
4. Илляшенко С. М. Товарна інноваційна політика : Підручник/ С. М. Илляшенко, Ю. С. Шипуліна. – Суми : ВТД «Університетська книга», 2007. – 281 с.
5. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.